

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 167g/2024

privind excepția de neconstituționalitate
a prevederilor articolului 134¹ alin. (6) din Codul penal
(*noțiunea de analog al substanțelor stupefiante sau psihotrope [2]*)

CHIȘINĂU

5 decembrie 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 29 iulie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 5 decembrie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 134¹ alin. (6) din Codul penal, ridicată din oficiu de dl judecător Ghenadie Eremciuc, în dosarul nr. 1-8/2020, pendinte la Judecătoria Bălți, sediul central.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de judecătorul de caz, care a ridicat excepția de neconstituționalitate pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Circumstanțele litigiului principal, așa cum au fost formulate de autorul excepției, pot fi rezumate după cum urmează.

4. Pe rolul Judecătoria Bălți, sediul central, se află cauza penală a dlui Marius Revenco, care este acuzat de comiterea infracțiunilor prevăzute de articolele 217 alin. (4) lit. b) (*circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora fără scop de înstrăinare*) și 217¹ alin. (4) lit. d) (*circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora în scop de înstrăinare*) din Codul penal.

5. În cadrul examinării cauzei, dl Ghenadie Eremciuc, judecător la Judecătoria Bălți, sediul central, a ridicat din oficiu excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 134¹ alin. (6) din Codul penal.

6. Printr-o încheiere din 19 iulie 2024, judecătorul cazului a dispus trimiterea sesizării la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 8 Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

„(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

[...]”

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege”

Articolul 54
Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

[...].”

Articolul 114
Înfăptuirea justiției

„Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești.”

Articolul 115
Instanțele judecătorești

„(1) Justiția se înfăptuiește prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii.

(2) Pentru anumite categorii de cauze pot funcționa, potrivit legii, judecătorii specializate.

(3) Înființarea de instanțe extraordinare este interzisă.

(4) Organizarea instanțelor judecătorești, competența acestora și procedura de judecată sunt stabilite prin lege organică.”

8. Prevederile relevante ale Convenției unice asupra stupefiantelor din 30 martie 1961 și ale Protocolului de modificare a acestei convenții din 25 martie 1972, la care Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr. 252 din 3 noiembrie 1994, sunt următoarele:

Articolul 2
Substanțele supuse controlului

„[...]”

8. Părțile vor face tot ce le stă în putință în scopul de a lua măsuri de supraveghere, pe cât posibil, cu privire la substanțele care nu sunt indicate prin prezenta convenție, dar care pot fi utilizate în vederea fabricării ilicite a stupefiantelor.”

[...].”

9. Prevederile relevante ale Convenției privind substanțele psihotrope din 21 februarie 1971, la care Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr. 252 din 3 noiembrie 1994, sunt următoarele:

Articolul 2
Sfera de aplicare a controlului substanțelor

„[...]”

9. Părțile vor face tot ce le stă în putință pentru a supune unor măsuri de supraveghere cât mai eficiente substanțele care nu sunt prevăzute în prezenta Convenție, dar care pot fi utilizate pentru fabricarea ilicită a substanțelor psihotrope.”

10. Prevederile relevante ale Convenției contra traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope din 20 decembrie 1988, la care Republica

Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr. 252 din 3 noiembrie 1994, sunt următoarele:

Articolul 3
Infrațiuni și sancțiuni

„[...]”

11. Nici una dintre dispozițiile prezentului articol nu lezează principiul conform căruia definirea infracțiunilor vizate și mijloacelor juridice de apărare respective decurg în exclusivitate din dreptul intern al fiecărei părți și conform căruia infracțiunile menționate sunt urmărite și pedepsite conform acestui drept.”

11. Prevederile relevante ale Codului penal, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, sunt următoarele:

Articolul 134¹
Droguri, precursori, etnobotanice și analogii acestora

„[...]”

(6) Prin analog al substanței stupefiante sau psihotrope se înțelege orice substanță sau asociere de substanțe de origine naturală ori sintetică, în orice stare fizică, sau orice produs, plantă, ciupercă, ori părți ale acestora, care are capacitatea de a produce efecte psihoactive și care, indiferent de conținutul său, denumirea sa, modul său de administrare, de prezentare sau de publicitatea care i se face, este ori poate fi folosită în locul unei substanțe sau al unui preparat stupefiant, psihotrop ori cu efect psihotrop sau în locul unei plante ori substanțe aflate sub control național și/sau internațional.

[...]”

(în redactarea Legii nr.193 din 28 iulie 2016, în vigoare din 23 septembrie 2016)

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

12. Autorul sesizării afirmă că norma contestată contravine Convențiilor ONU din domeniul reglementării și combaterii circulației substanțelor stupefiante, psihotrope și precursorilor, ratificate de Republica Moldova, *i.e.* Convenția unică asupra stupefiantelor din 30 martie 1961, Convenția privind substanțele psihotrope din 21 februarie 1971 și Convenția contra traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope din 20 decembrie 1988.

13. În acest sens, autorul sesizării notează că, deși noțiunea de analog este prevăzută în legislația națională, o noțiune similară, precum și criteriile de calificare a substanțelor ca analog al unei substanțe stupefiante sau psihotrope nu sunt reglementate în Convențiile menționate, fapt care conduce la o practică neuniformă de interpretare și de aplicare a acestei noțiuni.

14. În opinia autorului sesizării, norma contestată contravine articolelor 4, 7, 8, 16, 20, 21, 26, 54, 114 și 115 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

16. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul penal, ține de competența Curții Constituționale.

17. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată din oficiu de judecătorul care examinează cauza. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

18. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile articolului 134¹ alin. (6) din Codul penal, normă în care este reglementată definiția noțiunii de analog al substanței stupefiante și psihotrope. Curtea constată că norma contestată a făcut anterior obiect al controlului constituționalității (a se vedea DCC nr. 43 din 14 mai 2018), dar prin prisma unor critici care vizau imprezibilitatea acesteia. De principiu, o asemenea situație nu constituie un impediment pentru a solicita controlul de constituționalitate al normei contestate din perspectiva altor critici de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 163 din 30 noiembrie 2023, § 20).

19. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză penală privind circulația ilegală a drogurilor, a etnobotanicelor sau a analogilor acestora. Cauza se află pe rolul Judecătoriei Bălți. Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi aplicate în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

20. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 76 din 27 iunie 2024, § 16).

21. Deși autorul sesizării invocă articolele 7, 8, 16, 20, 21, 26, 54, 114 și 115 din Constituție, Curtea observă că, în argumentele sale, autorul excepției a prezentat critici de neconstituționalitate a prevederilor contestate doar prin raportare la articolul 4 alin. (2) din Constituție, care prevede că dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

22. Referitor la incidența articolului 4 din Constituție, în jurisprudența sa, Curtea a subliniat că acesta comportă un caracter general și nu poate constitui un reper individual și separat pentru controlul constituționalității (a se vedea DCC nr. 179 din 15 decembrie 2022, § 19; DCC nr. 3 din 19 ianuarie 2023, § 17). Acesta poate fi incident dacă este constatată aplicabilitatea unui drept din Constituție (a se vedea DCC nr. 76 din 2 iulie 2020, § 22).

23. Curtea reiterează că simpla enumerare a unor articole din Constituție nu reprezintă o veritabilă critică de neconstituționalitate. În situații similare, Curtea a notat că simpla trimitere la un text din Constituție, fără explicarea pretinsei neconformități cu acesta a prevederilor legale contestate, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea fondului sesizărilor formulate de o asemenea manieră, Curtea Constituțională s-ar substitui autorilor lor în invocarea argumentelor de neconstituționalitate și ar efectua un control din oficiu (a se vedea DCC nr. 195 din 21 decembrie 2023, § 26; DCC nr. 26 din 2 aprilie 2024, § 25).

24. Curtea observă că din analiza sistemică a prevederilor Convenției unice asupra stupefiantelor din 30 martie 1961, Convenției privind substanțele psihotrope din 21 februarie 1971 și Convenției contra traficului ilicit de stupefianți și substanțe psihotrope din 20 decembrie 1988 rezultă că scopul acestora este de a limita utilizarea stupefiantelor și substanțelor psihotrope doar în scopuri medicale și științifice, precum și de a combate la nivel internațional diversele aspecte ale traficului ilicit de substanțe stupefianți, psihotrope și de precursori. În realizarea acestor scopuri, statele, în corespundere cu dispozițiile acestor Convenții, au obligația pozitivă de a întreprinde toate măsurile legislative necesare, sub rezerva principiilor constituționale și conceptelor legale naționale. Cu alte cuvinte, aceste Convenții impun un standard minim privind măsurile de combatere a consumului și traficului ilicit de substanțe stupefianți și psihotrope incluse în tabelele convențiilor la nivel internațional și național, dar nu exclud reglementările naționale care au ca obiect substanțele noi sau similare (a se vedea articolul 2 § 8 din Convenția unică asupra stupefiantelor, articolul 2 § 9 din Convenția privind substanțele psihotrope, articolul 3 § 11 din Convenția contra traficului ilicit de stupefianți și substanțe psihotrope).

25. De asemenea, Curtea observă că, prin criticile sale, autorul sesizării se referă la o problemă de interpretare și de aplicare a legii. În acest sens, Curtea reiterează că aspectele legate de interpretarea și de aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale. Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată (a se vedea DCC nr. 158 din 14 noiembrie 2023, § 20; DCC nr. 38 din 25 aprilie 2024, § 25).

26. Pentru că nu s-a argumentat incidența unui drept fundamental, Curtea notează că nici articolul 4 din Constituție nu este incident.

27. Prin urmare, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 134¹ alin. (6) din Codul penal, ridicată dl Ghenadie Eremciuc, judecător la Judecătoria Bălți, sediul central, în dosarul nr. 1-8/2020.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

Chișinău, 5 decembrie 2024

DCC nr. 156

Dosarul nr. 167g/2024